

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI YURIDIK
KADRLARNI QAYTA TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH
INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”

**Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash
va malakasini oshirish instituti
direktori birinchi o‘rinbosari**

R.Xursanov



2026-yil 30-yanvar

**Adliya organlari va muassasalari xodimlari uchun
“ Sudga murojaat qilish va sud ishlarini yuritish” yo‘nalishi bo‘yicha tanlov
modullarining kompleks
O‘QUV DASTURI**

TOSHKENT

1-MODUL. MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RIDAGI ISHLARNI KO'RIB CHIQISH

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish
Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 171-son qarori ijrosini ta'minlash haqidagi 122-um-son buyrug'i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.
II. Modullarning maqsadi
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari, prinsiplari, ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi hamda ma'muriy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha ish yuritish bo'yicha nazariy bilimlar berish.
III. Modullarning vazifalari.
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari, prinsiplari, ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi hamda ma'muriy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari yo'nalishlari bo'yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini rivojlantirish.
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko'nikma va malakalariga (kompetentlik) qo'yiladigan talablar
Adliya organlari va muassasalari xodimlari o'z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko'nikmalarga (kompetentlik) ega bo'lishi kerak: Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlar haqida bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo'nalishlari va funksiyalari bo'yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish; "Ochiq adliya" ("Open Justice") dasturining maqsad va vazifalarini bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf eta olish; o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish; qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish; murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish; huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish; adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash; ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish; o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va "Elektron hukumat" tizimidan samarali foydalana olish; yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish; muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o'rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega bo'lish; nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.
V. Kutilayotgan natijalar
Modullarni o'zlashtirish tinglovchilarga ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari, prinsiplari, ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi hamda ma'muriy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlariga oid nazariy bilimlarni o'rganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Ma'muriy xuquqbuzarlik to'g'risidagi ishlarni ko'rib chiqish			
1.	Ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari, prinsiplari. Ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi	2	2
2.	Ma'muriy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)	2	2
JAMI:		22	22

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

MA'MURIY HUQUQBUZARLIK TO'G'RIDAGI ISHLARNI KO'RIB CHIQISH
1-Mavzu: Ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari, prinsiplari. Ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi
Ma'muriy sud ishlarini yuritish vazifalari va ularning mohiyati. Ma'muriy sud ishlarini yuritish prinsiplari (Odil sudlovning faqat sud tomonidan amalga oshirilishi; Qonun va sud oldida tenglik; Sudyalarning mustaqilligi va faqat qonunga bo'ysunishi; Taraflarning tortishuvi va teng huquqliligi; Ma'muriy sud ishlari yuritiladigan til; Sud muhokamasining oshkoraligi; Sud muhokamasining bevositaligi; Ma'muriy ishlarni qonunchilik asosida hal qilish; Sud hujjatlarining majburiyligi). Ma'muriy sudga murojaat qilish tartibi. Ma'muriy organ joylashgan er. Mansabdor shaxsning ish joyi.
Manbalar: 1. O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksi. 2. O'zbekiston Respublikasining "Lisenzialash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida"gi Qonuni. 3. O'zbekiston Respublikasining "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonuni. Internet resurslari: 1. lex.uz/docs/3527353. 2. lex.uz/docs/5511879. 3. lex.uz/docs/3492199. 4. http://www.gov.uz. 5. https://license.gov.uz.
2-Mavzu: Ma'muriy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari
Ma'muriy ish yuritish to'g'risida umumiy tushunchalar. Sud tomonidan hal etiladigan ishlar. Idoraviy normativ-huquqiy hujjatni haqiqiy emas deb topish to'g'risidagi ishlar bo'yicha ish yuritishning o'ziga xos xususiyatlari. Arizada ko'rsatiladigan ma'lumotlar. Idoraviy normativ-huquqiy hujjatni haqiqiy emas deb topish to'g'risidagi ishni ko'rib chiqish xususiyatlari. Ma'muriy organlarning va fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining, ular mansabdor shaxslarining qarorlari, harakatlari (harakatsizligi) ustidan shikoyat qilish to'g'risidagi ishlarni yuritish. Sudga murojaat etish muddatlari.
Manbalar: 1. O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksi. 2. O'zbekiston Respublikasining "Lisenzialash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida"gi Qonuni. 3. O'zbekiston Respublikasining "Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida"gi Qonuni. Internet resurslari: 1. lex.uz/docs/3527353. 2. lex.uz/docs/5511879. 3. lex.uz/docs/3492199. 4. http://www.gov.uz.

2-MODUL. MA'MURIY SUDLARDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO'RIB CHIQISH

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish
Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 171-son qarori ijrosini ta'minlash haqidagi 122-um-son buyrug'i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.
II. Modullarning maqsadi
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining ma'muriy sudlarda ishtirok etish va ishlarni ko'rib chiqish bo'yicha nazariy bilimlar berish.
III. Modullarning vazifalari.
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlar va ularning toifalari, O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksning qo'llanish doirasi va tartibi hamda ma'muriy sudlarga murojaat qilish tartibi va shartlari bo'yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini rivojlantirish.
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko'nikma va malakalariga (kompetentlik) qo'yiladigan talablar

Adliya organlari va muassasalari xodimlari o'z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko'nikmalarga (kompetentlik) ega bo'lishi kerak:

Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlari haqida bilish;

o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo'nalishlari va funksiyalari bo'yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish;

“Ochiq adliya” (“Open Justice”) dasturining maqsad va vazifalarini bilish;

o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf eta olish;

o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish;

qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish;

murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish;

huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish;

adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash;

ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish;

o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va “Elektron hukumat” tizimidan samarali foydalana olish;

yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish;

muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o'rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega bo'lish;

nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.

V. Kutilayotgan natijalar

Modullarni o'zlashtirish tinglovchilarga ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlar va ularning toifalari, O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksning qo'llanish doirasi va tartibi hamda ma'muriy sudlarga murojaat qilish tartibi va shartlariga oid nazariy bilimlarni o'rganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Ma'muriy sudlarda ishtirok etish va ishlarni ko'rib chiqish			
1.	Ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlar va ularning toifalari	2	2
2.	O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksning qo'llanish doirasi va tartibi (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — “aqliy hujumlar”, “keys stadi”, “jamo bo'lib ishlash” va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)	2	2
3.	Ma'muriy sudlarga murojaat qilish tartibi va shartlari	2	2
	JAMI:	6	6

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

MA'MURIY SUDLARDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO'RIB CHIQISH
1-Mavzu: Ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlar va ularning toifalari
Ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlar. Ma'muriy sudlarda ko'riladigan ishlarning toifalari. Ma'muriy organlar bilan munosabatlarda qonun ustuvorligini, fuqarolar, shuningdek korxonalar, muassasalar, tashkilotlarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini ta'minlash. Boshqa ommaviy huquqiy munosabatlar sohasida fuqarolar va yuridik shaxslarning buzilgan yoki nizolashilayotgan huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish. Ma'muriy sud tomonidan hal etiladigan ishlar.
Manbalar:
1. O'zbekiston Respublikasining Ma'muriy sud ishlarini yuritish to'g'risidagi kodeksi.
2. O'zbekiston Respublikasining “Lisenzialash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida”gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasining “Ma'muriy tartib-taomillar to'g'risida”gi Qonuni.
Internet resurslari:
1. lex.uz/docs/3527353 .

2. lex.uz/docs/5511879.
3. lex.uz/docs/3492199.
4. <http://www.gov.uz>.
5. <https://license.gov.uz>.

2-Mavzu: O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sud ishlarini yuritish to‘g‘risidagi kodeksning qo‘llanish doirasi va tartibi

O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sud ishlarini yuritish to‘g‘risidagi kodeksning qo‘llanish doirasi. Fuqarolar va yuridik shaxslarning buzilgan yoki nizoli huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish. Jismoniy va yuridik shaxslarga ma‘muriy organlarning qonunchlik asosida vakolat berilgan ayrim talablarini amalga oshirishda fuqaroning huquq va erkinliklariga, yuridik shaxslarning huquqlariga rioya etilishi ustidan majburiy sud nazoratini amalga oshirish. O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sud ishlarini yuritish to‘g‘risidagi kodeksning qo‘llanish tartibi. Arizachilar. Javobgarlar.

Manbalar:

1. O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sud ishlarini yuritish to‘g‘risidagi kodeksi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Lisenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Ma‘muriy tartib-taomillar to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining "Ma‘muriy ishlarni ko‘rishda birinchi instansiya sudi tomonidan prosessual qonun normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida"gi 2018-yil 19-maydagi 15-son qarori.

Internet resurslari:

1. lex.uz/docs/3527353.
2. lex.uz/docs/5511879.
3. lex.uz/docs/3492199.
4. <https://lex.uz/docs/-3761216>.
5. <https://license.gov.uz>.
6. <https://my.sud.uz>.

3-Mavzu: Ma‘muriy sudlarga murojaat qilish tartibi va shartlari

Sudga murojaat qilish huquqi. Arizada (shikoyatda) ko‘rsatiladigan ma‘lumotlar. Arizaga (shikoyatga) ilovalar. Sudya arizani (shikoyatni) ish yuritishga qabul qilishni rad etish. Ma‘muriy sudlarga murojaat qilish shartlari. Ma‘muriy sudlarga murojaat qilish shartlari. Arizachi tomonidan o‘zaro bog‘liq bo‘lgan bir nechta talabni bitta arizaga (shikoyatga) birlashtirish. Arizani ish yuritishga qabul qilishni rad etish.

Manbalar:

1. O‘zbekiston Respublikasining Ma‘muriy sud ishlarini yuritish to‘g‘risidagi kodeksi.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Lisenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to‘g‘risida”gi Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Ma‘muriy tartib-taomillar to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining "Ma‘muriy ishlarni ko‘rishda birinchi instansiya sudi tomonidan prosessual qonun normalarini qo‘llashning ayrim masalalari to‘g‘risida"gi 2018-yil 19-maydagi 15-son qarori.

Internet resurslari:

1. lex.uz/docs/3527353.
2. lex.uz/docs/5511879.
3. lex.uz/docs/3492199.
4. <https://lex.uz/docs/-3761216>.
5. <https://license.gov.uz>.
6. <https://my.sud.uz>.

3-MODUL. FUQAROLIK SUD ISHLARINI YURITISHDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO‘RIB CHIQISH

MODULNING MAZMUNI

I. Kirish
Modul dasturi O'zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 171-son qarori ijrosini ta'minlash haqidagi 122-um-son buyrug'i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.
II. Modullarning maqsadi
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining fuqarolik sud yuritishda ishtirok etish va ishlarni ko'rib chiqish: fuqarolik sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari, fuqarolik sudlarga da'vo arizasi bilan murojaat qilish tartibi. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar hamda apellyatsiya va kassatsiya shikoyatini (protesti) berish tartiblari, o'zaro farqli tomonlari va muddatlari bo'yicha ish yuritish bo'yicha nazariy bilimlar berish.
III. Modullarning vazifalari.
Adliya organlari va muassasalari xodimlarining fuqarolik sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari, fuqarolik sudlarga da'vo arizasi bilan murojaat qilish tartibi. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar hamda apellyatsiya va kassatsiya shikoyatini (protesti) berish tartiblari, o'zaro farqli tomonlari va muddatlari bo'yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini rivojlantirish.
IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko'nikmalariga (kompetentlik) qo'yiladigan kasbiy malaka talablari
Adliya organlari va muassasalari xodimlari o'z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko'nikmalarga (kompetentlik) ega bo'lishi kerak: Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlari haqida bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo'nalishlari va funksiyalari bo'yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish; "Ochiq adliya" ("Open Justice") dasturining maqsad va vazifalarini bilish; o'zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni bartaraf eta olish; o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish; qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish; murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish; huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish; adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash; ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish; o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va "Elektron hukumat" tizimidan samarali foydalana olish; yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish; muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o'rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega bo'lish; nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.
V. Kutilayotgan natijalar
Modullarni o'zlashtirish tinglovchilarga fuqarolik sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari, fuqarolik sudlarga da'vo arizasi bilan murojaat qilish tartibi. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar hamda apellyatsiya va kassatsiya shikoyatini (protesti) berish tartiblari, o'zaro farqli tomonlari va muddatlariga oid nazariy bilimlarni o'rganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Fuqarolik sud ishlarini yuritishda ishtirok etish va ishlarni ko'rib chiqish			
1.	Fuqarolik sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari	2	2
2.	Fuqarolik sudlarga da'vo arizasi bilan murojaat qilish tartibi. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)	2	2
3.	Apellyatsiya va kassatsiya shikoyatini (protesti) berish tartiblari, o'zaro	2	2

	farqli tomonlari va muddatlari (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)		
	JAMI:	6	6

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

FUQAROLIK SUD ISHLARINI YURITISHDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO'RIB CHIQISH
1-Mavzu: Fuqarolik sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari
Fuqarolik sud ishlarini yuritish tushunchasi, ishtirokchilari va xususiyatlari. Fuqarolik sud ishlarini yuritish. Ishda ishtirok etuvchi shaxslar. Odil sudlovni amalga oshirishga ko'maklashuvchi shaxslar. Fuqarolik sud ishlarini yuritishning xususiyatlari. Fuqarolik sud ishlarini yuritishda dalillar. Isbotlashdan ozod qilish asoslari. Dalillarni ta'minlash tartibi. Dalillarni ta'minlash. Arizachi va ishda ishtirok etuvchi boshqa shaxslar. Amaldagi (haqiqiy) manfaatlar tuqnashuvi. Yozma dalillar. Yozma dalillarni taqdim etish, talab qilib olish va taqdim etish majburiyati. Ashyoviy dalillar. Fuqarolik sud ishlarini yuritishda protsessual majburlov choralarini qo'llash tartibi. Majburiy keltirish. Ogohlantirish va sud majlisi zalidan chiqarib yuborish tartibi. Sud jarimalarini solish, undirish, undan ozod qilish yoki miqdorini kamaytirish va sud jarimasi ustidan shikoyat qilish tartibi. Manbalar: 1. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi. 2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi. 3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni. 4. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to'plami. 5. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020. 6. D.Y.Xabibullayev. Fuqarolik protsessual huquqi (savollar va javoblar). O quv qo'llanma. To'ldirilgan va qayta ishlangan nashr. – T., 2018. Internet resurslari: 1. https://lex.uz/docs/111453. 2. https://lex.uz/docs/97664. 3. https://lex.uz/docs/5534923. 4. https://lex.uz/docs/5534923. 5. http://www.gov.uz. 6. https://my.sud.uz.
2-Mavzu: Fuqarolik sudlarga da'vo arizasi bilan murojaat qilish tartibi. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar
Fuqarolik sudga murojaat qilish shakli va da'voli ish yuritish tushunchasi. Sudga murojaat qilish shakllari. Sudga murojaat qilishning asosiy bosqichlari. Sudga arizani topshirish mexanizmi (E-SUD axborot tizimi). Sudga murojaat qilishning maqsadga muvofiqligini tekshirish. Da'vo arizasi bilan fuqarolik sudga murojaat qilish tartibi. Arizani qabul qilishni rad etish asoslari. Da'vo arizasiga qo'yiladigan talablar. Da'vo tartibida ko'riladigan talablar. Shikoyat tartibida ish yuritish bo'yicha talablar. Alohida ish yuritish tartibida ko'riladigan talablar. Buyruq tartibida ish yuritishdagi talablar. Manbalar: 1. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi. 2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi. 3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni. 4. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to'plami. 5. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020. 6. D.Y.Xabibullayev. Fuqarolik protsessual huquqi (savollar va javoblar). O quv qo'llanma. –T., 2018. 7. Fuqarolik ishlari bo'yicha sudga murojaat qilish tartibi. / X.Yodgorov (va boshq.) – T., 2016. 8. Fuqarolik ishlari bo'yicha sud amaliyoti: amaliy qo'llanma / A.Matkarimov. A.Murodov. – T., 2018. 9. Sudning hal qiluv qarorini tuzish: amaliy qo'llanma/ X. Yodgorov, I. Kosimov, G. Parpieva – T., 2017. Internet resurslari: 1. https://lex.uz/docs/111453. 2. https://lex.uz/docs/97664.

3. <https://lex.uz/docs/5534923>.
4. [/https://lex.uz/docs/5534923](https://lex.uz/docs/5534923).
5. <http://www.gov.uz>.
6. <https://my.sud.uz>.

3-Mavzu: Apellyatsiya va kassatsiya shikoyatini (protesti) berish tartiblari, o‘zaro farqli tomonlari va muddatlari

Apellyatsiya shikoyati (protesti) va uni berish tartibi, muddati. Apellyatsiya shikoyati yoki protestida ko‘rsatiladigan ma‘lumotlar. Apellyatsiya tartibida shikoyat berilmaydigan sud hujjatlari. Apellyatsiya shikoyatini (protestini) berish tartibi. Apellyatsiya shikoyatini (protestini) berish muddatlari. Kassatsiya shikoyati (protesti) va uni berish tartibi, muddati. Apellyatsiya shikoyati bilan kassatsiya shikoyatini o‘zaro o‘xshash va farqli tomonlari.

Manbalar:

1. O‘zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi.
2. O‘zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Sudlar to‘g‘risida”gi Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to‘plami.
5. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020.
6. D.Y.Xabibullayev. Fuqarolik protsessual huquqi (savollar va javoblar). O quv qo‘llanma. –T., 2018.
7. Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudga murojaat qilish tartibi. / X.Yodgorov (va boshq.) – T., 2016.
8. Fuqarolik sud ishlarini yuritishda oshkorlik tamoyili va jamoatchilik nazoratini ta‘minlashning dolzarb masalalari / Monografiya. Mas‘ul muharrir yu.f.d., prof. B.X.Po‘latov. – T., 2019.
9. Mehnat huquqiy munosabatlaridan kelib chiqadigan nizolar: amaliy qo‘llanma / X. Yodgorov, G. Ziganshina, Sh. Axatova. – T., 2016.
10. Fuqarolik ishlari bo‘yicha sudga murojaat qilish tartibi: amaliy qo‘llanma/ X. Yodgorov, B. Saidmuratov. – T., 2017.

Internet resurslari:

1. <https://lex.uz/docs/111453>.
2. <https://lex.uz/docs/97664>.
3. <https://lex.uz/docs/5534923>.
4. [/https://lex.uz/docs/5534923](https://lex.uz/docs/5534923).
5. <http://www.gov.uz>.
6. <https://my.sud.uz>.

4-MODUL. IQTISODIY SUD ISHLARIDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO‘RIB CHIQISH MODULINING MAZMUNI

I. Kirish

Modul dasturi O‘zbekiston Respublikasi adliya vazirining 2025-yil 28-martdagi Vazirlar Mahkamasining “O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 171-son qarori ijrosini ta‘minlash haqidagi 122-um-son buyrug‘i ijrosi yuzasidan qayta ishlab chiqilgan.

II. Modullarning maqsadi

Adliya organlari va muassasalari xodimlarining iqtisodiy sud ishlarida ishtirok etish va ishlarni ko‘rib chiqish hamda bankrotlik va korporativ nizolar bo‘yicha ish yuritish bo‘yicha nazariy bilimlar berish.

III. Modullarning vazifalari.

Adliya organlari va muassasalari xodimlarining iqtisodiy sud ishlarini yuritishning o‘ziga xos xususiyatlari, da‘voni ta‘minlash to‘g‘risidagi ariza berish tartibi va ko‘rib chiqish hamda bankrotlik va korporativ nizolar bo‘yicha ish yuritish bo‘yicha nazariy bilimlarini oshirish, ko‘nikmalarini rivojlantirish.

IV. Adliya organlari va muassasalari xodimlarining bilim, ko‘nikmalariga (kompetentlik) qo‘yiladigan kasbiy malaka talablari

Adliya organlari va muassasalari xodimlari o‘z kasbiy faoliyatini tashkil etish uchun quyidagi bilim, ko‘nikmalarga (kompetentlik) ega bo‘lishi kerak:

- Adliya vazirligining asosiy vazifalari, ish uslubi va qadriyatlar haqida bilish;
- o‘zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatining asosiy vazifalari, yo‘nalishlari va funksiyalari bo‘yicha bilimlarga hamda vazifalarni samarali bajara olish;
- “Ochiq adliya” (“Open Justice”) dasturining maqsad va vazifalarini bilish;
- o‘zi faoliyat yuritayotgan tarkibiy tuzilma faoliyatidagi tizimli muammolarni aniqlay olish va ularni

bartaraf eta olish;
 o'z xizmat vazifalarini samarali bajara olish;
 qonunlar va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar ijrosini tashkil eta olish ko'nikmalariga ega bo'lish;
 murojaatlar bilan ishlash, ish yuritish va ijro intizomini ta'minlay olish;
 huquqiy targ'ibot va aholining huquqiy savodxonligini oshirishga doir faoliyatni amalga oshira olish;
 adliya organlari va muassasalari faoliyatida korrupsiya va manfaatlar to'qnashuvini oldini olish bo'yicha zarur bilimlarni egallash;
 ma'muriy tartib-taomillar to'g'risidagi qonunchilik hujjatlarini mazmun-mohiyatini bilish;
 o'z ish faoliyati samaradorligini oshirish uchun zamonaviy axborot texnologiyalari va "Elektron hukumat" tizimidan samarali foydalana olish;
 yuridik nutq, notiqlik va yozma nutq mahoratiga ega bo'lish;
 muloqot psixologiyasining adliya xodimlari faoliyatida o'rni va ahamiyati hamda jamoadagi konfliktli vaziyatlar, ularni bartaraf etish imkoniyatlari haqida bilimlarga ega bo'lish;
 nizolarni hal etish texnologiyalari borasida bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi lozim.

V. Kutilayotgan natijalar

Modullarni o'zlashtirish tinglovchilarga iqtisodiy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari, da'voni ta'minlash to'g'risidagi ariza berish tartibi va ko'rib chiqish hamda bankrotlik va korporativ nizolar bo'yicha ish yuritishga oid nazariy bilimlarni o'rganishga zamin yaratadi.

MODULNING MAVZULAR REJASI

№	Mavzular nomi	O'quv mashg'uloti	Jami
Iqtisodiy sud ishlarida ishtirok etish va ishlarni ko'rib chiqish			
1.	Iqtisodiy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari	2	2
2.	Da'voni ta'minlash to'g'risidagi ariza berish tartibi va ko'rib chiqish (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)	2	2
3.	Bankrotlik va korporativ nizolar bo'yicha ish yuritish (dars mashg'ulotlari amaliyotga yo'naltirilgan zamonaviy shakllar — "aqliy hujumlar", "keys stadi", "jamo bo'lib ishlash" va boshqa usullarni qo'llagan holda tashkil etiladi)	2	2
JAMI:		6	6

O'QUV MATERIALINING MAZMUNI

IQTISODIY SUD ISHLARIDA ISHTIROK ETISH VA ISHLARNI KO'RIB CHIQISH
1-Mavzu: Iqtisodiy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari
Iqtisodiy sud ishlarini yuritish tushunchasi, prinsiplari va o'ziga xos xususiyatlari. Iqtisodiy sud ishlarini yuritish. Iqtisodiy sud ishlarini yuritish prinsiplari. Iqtisodiy sud ishlarini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari. Iqtisodiy ishlarining taalluqligi va sudga tegishligi. Iqtisodiy sudga taalluqli ishlar. Iqtisodiy sud tomonidan hal etiladigan nizolar. Ishlarni sudlovga tegishliligi. Iqtisodiy sud ishlarini yuritishda sud xarajatlari va protsessual muddatlar. Da'voning bahosini aniqlanishi manbalari. Sud xarajatlarini taqsimlanishi. Protsessual muddatlarni belgilash va hisoblash tartibi. Protsessual muddatlar o'tkazib yuborish oqibatlari.
Manbalar:
1. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi. 2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi. 3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni. 4. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to'plami. 5. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020. 6. Mamasiddiqov M.M. va boshqalar. Fuqarolik protsessual huquqi (Sxemalar to'plami). – Toshkent: TDYU, 2021. 7. Iqtisodiy protsessual huquq., Darslik, Mualliflar jamoasi, 2019. 8. Iqtisodiy nizolari bo'yicha sud amaliyoti 2022-2025.
Internet resurslari:
1. https://lex.uz/docs/111453 .

2. <https://lex.uz/docs/97664>.
3. <https://lex.uz/docs/5534923>.
4. <https://lex.uz/docs/5534923>.
5. <https://my.sud.uz>.

2-Mavzu: Da'voni ta'minlash to'g'risidagi ariza berish tartibi va ko'rib chiqish

Da'voni ta'minlash tushunchasi va uning sud amaliyotidagi ahamiyati. Da'vo va da'voni ta'minlash. Da'voni ta'minlash choralari. Da'vo arizasi. Da'voni ta'minlash to'g'risidagi ariza berish tartibi. Da'voni ta'minlash to'g'risidagi arizada ko'rsatiladigan ma'lumotlar. Da'voni ta'minlash to'g'risidagi arizani ko'rib chiqish.

Manbalar:

1. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi.
2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi.
3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to'plami.
5. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020.
6. Iqtisodiy protsessual huquq., Darslik, Mualliflar jamoasi, 2019.
7. Iqtisodiy nizolari bo'yicha sud amaliyoti 2022-2025.

Internet resurslari:

1. <https://lex.uz/docs/111453>.
2. <https://lex.uz/docs/97664>.
3. <https://lex.uz/docs/5534923>.
4. <https://lex.uz/docs/5534923>.
5. <https://my.sud.uz>.

3-Mavzu: Bankrotlik va korporativ nizolar bo'yicha ish yuritish

To'lovga qobiliyatsizlik tushunchasi, alomatlari va ish yuritish ishtirokchilari. To'lovga qobiliyatsizlikka oid nizolar bo'yicha sud ishini yuritish. Korporativ nizolar tushunchasi, turlari va sub'ektlari. Korporativ nizolar bo'yicha sud ishini yuritish tartibi.

Manbalar:

1. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik kodeksi.
2. O'zbekiston Respublikasining Fuqarolik protsessual kodeksi.
3. O'zbekiston Respublikasining "Sudlar to'g'risida"gi Qonuni.
4. O'zbekiston Respublikasining "To'lovga qobiliyatsizlik to'g'risida"gi Qonuni.
5. O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi Qonuni (Yangi tahriri)
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumi qarorlari to'plami.
7. Fuqarolik protsessual huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi. – T., 2020.
8. Iqtisodiy protsessual huquq., Darslik, Mualliflar jamoasi, 2019.
9. Iqtisodiy nizolari bo'yicha sud amaliyoti 2022-2025.

Internet resurslari:

1. <https://lex.uz/docs/111453>.
2. <https://lex.uz/docs/97664>.
3. <https://lex.uz/docs/5534923>.
4. <https://lex.uz/docs/5534923>.
5. <https://my.sud.uz>.